

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax: 088 118 86 71
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Waterschap Drents Overijsselse Delta
t.a.v. de heer P Staats
Dokter van Deenweg 186
8025 BM ZWOLLE

Inlichtingen bij

Mevr. van Leeuwen
Telefoon 038 499 76 94
R.v.Leeuwen@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
07.10.2021	D2021-09-003169	2021-005041	1 van 26	3		

Onderwerp: Ontwerp ontheffing soorten - Stadsdijken Zwolle

Geachte heer Staats,

De heer Van Dam van het adviesbureau TAUW bv heeft, namens uw organisatie, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 8 juli 2021² ontvangen. De aanvraag is tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag gaat over het project Stadsdijken in Zwolle als onderdeel van het landelijke hoogwaterbeschermingsprogramma (projectnummer 15E). In deze brief geven wij onze voorgenomen beslissing weer.

Ontwerp besluit

Wij hebben het voornemen om u een ontheffing⁴ te verlenen van verbodsbepalingen voor enkele soorten van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en enkele nationaal beschermde soorten. In tabel 1 zijn de betrokken soorten en verbodsbepalingen weergegeven. Deze ontheffing heeft betrekking op het project hoogwaterbescherming Stadsdijken in Zwolle voor de dijk aan de zuid en oostzijde van het Zwarte water vanaf de Spooldersluis tot circa halverwege van de Noorderkolk. In bijlage 3 is een overzichtstekening opgenomen van het projectgebied en de deeltrajecten.

¹ Op basis van art. 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb.

² Ons kenmerk D2021-07-001266.

³ Ons kenmerk D2021-09-001271.

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8 eerste Wnb.

Tabel 1: soorten en ontheffing verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling	a. nesten of b. rustplaatsen van vogels vernielen of beschadigen ⁵ .	opzettelijk verstoren ⁶	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen ^{7, 8}	Gebiedsdeel binnen het projectgebied ⁹
Bever			X	X	5b
Waterspitsmuis					5b
Bunzing				X	4, 5
Wezel				X	4, 5
Egel				X	4, 5
Hermelijn				X	4, 5
Ransuil	Xb	X			4d
Grote modderkruiper					4, 5
Sierlijke witsnuitlibel			X	X	5a
Beekrombout				X	5a

Toelichting: voor de soorten, vallend onder art. 3.10 Wnb, is geen expliciet verbod opgenomen om dieren opzettelijk te verstoren.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om ransuilen te storen¹⁰. Het actief verjagen is niet toegestaan. Er is een alternatief, waarbij een verbodsbepaling niet wordt overtreden. Verder is er geen ontheffing nodig voor de otter. Er is geen sprake van een overtreding van de verbodsbepaling voor het opzettelijk verstoren.

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

De volgende stukken maken deel uit van dit besluit, voor zover deze niet in strijd zijn met de voorschriften:

- Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL)¹¹;
- Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-V01).¹²

De definitieve ontheffing is geldig tot en met 31 december 2025.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

⁵ Art. 3.1, tweede lid Wnb.

⁶ Art. 3.5, tweede lid Wnb, zie voor de soorten bijlage 3.

⁷ Art. 3.5, vierde lid Wnb, zie voor de soorten bijlage 3.

⁸ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb, zie voor de soorten de bijlage in de Wnb bij dit artikel.

⁹ Zie bijlage 3 voor ligging deeltrajecten.

¹⁰ Art. 3.1, vierde lid Wnb.

¹¹ Aangepast op 28 september 2021, opgeslagen onder ons kenmerk D2021-09-003523.

¹² Ons kenmerk D2121-09-001271.

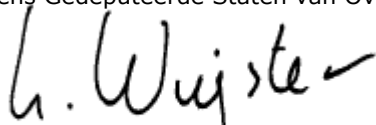
Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd¹³. De verschuldigde leges zijn afhankelijk van het definitieve besluit.

Heeft u vragen?

Neemt u dan gerust contact op met Ria van Leeuwen. De contactgegevens staan vermeld in het briefhoofd onder 'Inlichtingen bij'. Schrijft u ons een brief of e-mail over deze ontheffing? Vermeld dan het zaaknummer 2021-005041. Op die manier is direct duidelijk waar de correspondentie bij hoort.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Overzichtstekening projectgebied Stadsdijken Zwolle

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle;
- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwartewaterland;
- TAUW bv, t.a.v. de heer B. van Dam, Australiëlaan 5, 3526 AB Utrecht.

---

¹³ Belastingverordening Overijssel

Procedure

Bij de voorbereiding van de besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van het project Stadsdijken Zwolle wordt de provinciale coördinatieregeling op grond van de Waterwet (artikel 5.8, Waterwet) toegepast.

De bedoeling van de provinciale coördinatie is om de voorbereiding en bekendmaking van de voor de uitvoering van dit project benodigde besluiten op elkaar af te stemmen en gelijktijdig te laten plaatsvinden.

De procedure conform afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is van kracht. Dit houdt in dat alle besluiten eerst als ontwerpbesluit ter inzage worden gelegd en vervolgens als definitief besluit.

De besluiten die nu gecoördineerd worden zijn:

- Projectplan Waterwet (inclusief MER);
- Vergunning Wet natuurbescherming Natura 2000-gebieden;
- Ontheffing Wet natuurbescherming soorten;
- Ontgrondingen vergunning.

Gezamenlijke voorbereiding van hoofdbesluiten

De ontwerpbesluiten die nodig zijn voor de uitvoering van het project Stadsdijken Zwolle zijn door de betrokken overheden gezamenlijk voorbereid. Voorafgaand aan de ter inzage legging van de ontwerp besluiten zijn verschillende informatiebijeenkomsten in het gebied georganiseerd.

Zienswijzen

Tegen de genoemde ontwerpbesluiten kan eenieder gedurende zes weken, bij voorkeur schriftelijk zienswijzen indienen in de periode zoals aangegeven in de Kennisgeving. Bij een zienswijze dient het specifieke ontwerpbesluit waarop de zienswijze betrekking heeft, te worden vermeld.

Schriftelijk

Schriftelijke zienswijzen kunnen gestuurd worden naar de coördinerende instantie, de provincie Overijssel, via HWBP@overijssel.nl onder vermelding van Project Stadsdijken. Omdat u het inhoudelijke antwoord per post toegezonden krijgt, dient u in de e-mail ook uw naam en postadres te vermelden.

Het is ook mogelijk om uw schriftelijke reactie per post op te sturen naar:

Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel
t.a.v. heer C. Ortelee
O.v.v. Project Stadsdijken
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Mondeling

Een zienswijze kan ook mondeling ingediend worden. Om gebruik te maken van deze mogelijkheid dient binnen de periode van ter inzage legging contact te worden opgenomen met de heer C. Ortelee via telefoonnummer 038-499 8899, zodat hiervoor een afspraak gemaakt kan worden. Van een mondelinge zienswijze wordt een bondig verslag gemaakt.

Wat gebeurt er met de zienswijze (n)?

Alle zienswijzen worden doorgestuurd naar de desbetreffende bevoegde gezagsinstanties. De betreffende instanties betrekken de zienswijzen bij het vaststellen van de definitieve besluiten. Tegelijkertijd met het bekendmaken van de definitieve besluiten wordt iedereen die een zienswijze heeft ingediend, geïnformeerd over de wijze waarop deze is verwerkt in het definitieve besluit. Dit gebeurt in een gezamenlijke reactienota.

Als het projectplan definitief is vastgesteld door het waterschap en vervolgens goedgekeurd door Gedeputeerde Staten, wordt dit door de provincie bekendgemaakt. Het goedkeuringsbesluit, het projectplan en de definitieve besluiten liggen vervolgens 6 weken ter inzage voor beroep.

Een ieder die een zienswijze heeft ingediend kan later tegen de vaststelling van die besluiten beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Echter, ook belanghebbenden die geen zienswijze hebben ingediend kunnen in dit stadium beroep aantekenen als in voldoende mate kan worden aangetoond dat de aangevoerde beroepsgrond bedoeld is om zijn/haar belang te beschermen.

Op de besluiten is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Ingevolge artikel 1.6a van de Chw kunnen na afloop van de termijn voor het instellen van beroep geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd.

BIJLAGE 1 – VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag?

Geeft u altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2021-09-003169). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het **Overijsselloket** is bereikbaar via de telefoon onder nummer **038 499 88 99** of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij het melden ook uw naam en telefoonnummer aan ons door!

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de (voorbereidende) werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
  - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer van de contactpersoon;
  - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige¹⁴, inclusief het 06-telefoonnummer van deze persoon;
  - een adres in de directe omgeving van de locatie waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
  - het kenmerk van deze beschikking (D2021-09-003169).
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een (digitaal) afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn. Op verzoek van de bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren moet deze worden getoond.
4. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Loket, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen zo veel mogelijk te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
5. Als de ontheffinghouder af wil wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan legt hij dit ter goedkeuring voor aan het bevoegd gezag provincie Overijssel, team vergunningen. Voor deze wijzigingen beoordeeld u opnieuw de effecten op de betrokken soorten. Alleen na schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.
6. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met de voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

---

¹⁴ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, bijvoorbeeld een bureau dat is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

7. De ontheffinghouder houdt een (digitaal) ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt op welke wijze voorkomende onverwachte knelpunten met soorten of situaties zijn opgelost om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Hierin legt u ook vast welke soorten bij de uitvoering van de maatregelen zijn verplaatst, waar ze zijn terug geplaatst en om hoeveel exemplaren per soort het gaat. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de handhaver getoond.

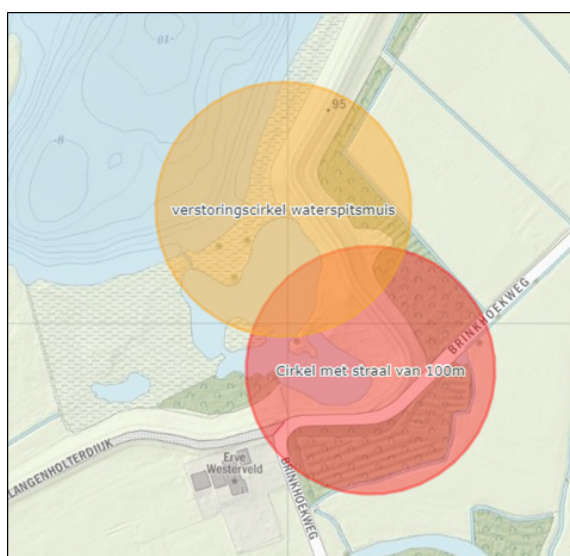
Uitvoering

8. De (mitigerende) maatregelen, weergegeven in hoofdstuk 3 en 4 van het Activiteitenplan¹⁵, moeten worden uitgevoerd, voor zover dat niet in strijd is met de overige voorschriften.
9. De ontheffinghouder draagt zorg voor het uitwerken van de voorschriften, beperkingen en de maatregelen qua planning in een ecologisch werkprotocol. Hierin zijn de regels en beperkingen op zodanige overzichtelijke wijze weergegeven dat alle betrokken uitvoerders hier invulling en uitvoering aan kunnen geven.
10. De ontheffinghouder draagt er zorg voor dat alle betrokken uitvoerders van het project op de hoogte zijn van de inhoud en het doel van het ecologisch werkprotocol.
11. Het is niet toegestaan om werkstroken ongeschikt te maken in een meerdaagse koude periode met nachtvorst.
12. Bij het verwijderen van struiken en kruidige vegetatie mag de rijsnelheid max. 5 km per uur zijn.
13. Bij het uitvoeren van maaiwerkzaamheden om werkterrein tijdelijk ongeschikt te maken, dient een ecologisch deskundige vooruit te lopen om eventueel aanwezige exemplaren van beschermde soorten te verjagen en/of te verplaatsen.

Soortspecifiek

Bever

14. Binnen 100 m rondom de beverburcht in deelgebied 5 moeten damwanden worden gedrukt i.p.v. getrild. Het betreft het werkgebied binnen de rode cirkel in figuur 1.

Figuur 1 Verstoringszone beverburcht (rood) en waterspitsmuis (oranje), waarbinnen damwanden worden gedrukt.

¹⁵ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk 1804499-01726), blz.

Waterspitsmuis

15. Aanvullend aan voorschrift 14 moeten, ter hoogte van het leefgebied van de waterspitsmuis, in deelgebied 5b bij de Noorderkolk, damwanden worden gedrukt i.p.v. getrild. Het betreft het werkgebied binnen de rode en oranje cirkel in figuur 1.
16. Het tijdelijk ongeschikt maken van een deel van het leefgebied van de waterspitsmuis wordt handmatig uitgevoerd. Daarbij wordt vanaf de dijk richting de kolk gewerkt.
17. Het ongeschikt maken wordt in twee werkgangen uitgevoerd. Bij de eerste werkgang wordt de vegetatie tot een hoogte van 15 cm boven maaiveld afgezet. Bij de tweede werkgang wordt de vegetatie tot minder dan 10 cm boven maaiveld afgezet.

Ransuil

18. De twee roestbomen (de hulst en de meidoorn, begroeid met klimop) van ransuilen mogen alleen in de periode augustus – september gekapt worden als er geen vogels aanwezig zijn. Actief verjagen is niet toegestaan. In het geval dat er vogels aanwezig zijn moet gewacht worden totdat de vogels in de schemering gaan jagen.

Grote modderkruiper

19. Voor zover aanwezige sliblagen van de kolken in de deelgebieden 4 en 5a op een locatie verwijderd moet worden, wordt dit op de kant gedeponeed. Direct daarna controleert de ecologisch deskundige het slib op de aanwezigheid van modderkruipers en andere (beschermde) soorten. Aangetroffen dieren worden in de directe omgeving, buiten de invloed van het werkgebied, in het water terug gezet.

Sierlijke witsnuitlibel en Beekrombout

20. In de oever van de kolk ten oosten van de Westerveldse kolk vinden geen werkzaamheden plaats in periode 20 april tot 11 juli.

BIJLAGE 2 - OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	10
A1	Bevoegdheid	10
A1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	10
A2	Procedure	10
A2.1	Overeenstemming andere provincie	10
A2.2	Adviesverzoek aan gemeente	10
A2.3	Relevante overige besluiten	10
A3	Toetsingskader soorten	11
A3.1	Wettelijke regels	11
A3.2	Provinciaal beleid	11
A3.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	11
B	AANVRAAG ONTHEFFING – DE FEITEN	12
B1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	12
B1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	12
B1.2	Doel van het project	13
B1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	13
B1.4	Periode	14
B1.5	Onderliggende documenten	14
B1.6	Aanvullende gegevens	14
C	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	14
C1	Inhoudelijke beoordeling	14
C1.1	Werkwijze ecologisch onderzoek	15
C1.2	Effectbeoordeling en staat van instandhouding volgens activiteitenplan	15
C1.2.1	Grondgebonden zoogdieren	15
C1.2.2	Vleermuizen	18
C1.2.3	Vogels	18
C1.2.4	Overige soorten	19
C1.3	Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of minimaliseren	20
C1.4	Beschrijving noodzaak ontheffing	23
C1.5	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	24
C1.6	Wettelijk belang van het project	24
C1.7	Beoordeling gunstige staat van instandhouding	24
C1.8	Toetsing aan overige vereisten	24
C1.9	Zorgplicht blijft altijd gelden	25
D	SLOTCONCLUSIE	25
	Bijlage 3: afbeelding projectgebied	26

A BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

A1 Bevoegdheid

A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁶. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A2 Procedure

Bij de voorbereiding van de besluiten die nodig zijn voor de uitvoering van het project Stadsdijken Zwolle wordt de provinciale coördinatie-regeling op grond van de Waterwet (artikel 5.8, Waterwet) toegepast.

De procedure conform afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is van kracht. Dit houdt in dat alle besluiten eerst als ontwerpbesluit ter inzage worden gelegd en vervolgens als definitief besluit.

De besluiten die nu gecoördineerd worden zijn:

- Projectplan Waterwet (inclusief MER);
- Vergunning op grond van de Wet natuurbescherming;
- Ontheffing Wet Natuurbescherming soortenbescherming;
- Ontgrondingen vergunning.

A2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. Er worden geen soorten aan de natuur onttrokken. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van Zwolle gestuurd met het verzoek om advies. Het college is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A2.3 Relevante overige besluiten

Uw project vindt deels binnen de invloedssfeer van een Natura 2000-gebied plaats. Het is niet uit te sluiten dat dit project tevens effecten heeft op één of meerdere instandhoudingsdoelen van dit gebied. U heeft de aanvraag voor een vergunning op basis van de Wnb – Natura 2000-gebieden afzonderlijk bij ons ingediend. De beoordeling daarvan wordt apart van de aangevraagde ontheffing door ons afgehandeld.

Daarnaast is een ontgrondingsvergunning nodig. Deze heeft u eveneens bij ons aangevraagd en wordt apart afgehandeld.

---

¹⁶ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

A3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁷ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁸ zijn voor de toetsing relevant.

A3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven¹⁹.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017²⁰ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten²¹ (voorheen de soortenstandaarden) mogen betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing.

A3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

¹⁷ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁸ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

¹⁹ Zie bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening Overijssel

²⁰ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

²¹ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen²² niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

Nesten, rustplaatsen en het ecologisch functioneel leefgebied van de gierzwaluw, de huismus, de ooievaar en de ransuil zijn jaarrond beschermd. Voor deze soorten geldt dat de specifieke voorwaarden voor het broeden en grootbrengen van de jongen niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

B AANVRAAG ONTHEFFING – DE FEITEN

B1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

B1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) moet delen van de dijk c.q. de hoogwaterbescherming aan de oostzijde van het Zwarte water versterken. Uit de derde landelijke toetsronde hoogwaterveiligheid blijkt dat een groot deel van het traject Stadsdijken Zwolle niet voldoet aan de veiligheidsnorm die in de Waterwet is vastgelegd. Het traject langs het Zwarte water is opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-projectnummer 15E).

Het is een langgerekt traject vanaf de Spooldersluis tot ongeveer halverwege de Noorderkolk. Het is een heel divers traject dat deels in verstedelijkt gebied ligt en deels in het buitengebied met agrarische, recreatieve en natuurfuncties. Een overzicht van het hele traject is weergegeven in figuur 2.1 in Activiteitenplan.²³ Dit figuur hebben we als bijlage 3 aan het besluit toegevoegd.

De uit te voeren werkzaamheden verschillen per deeltraject. De dijkversterking kent grofweg een driedeling in het traject:

- De aanleg van groene oevers met industriële uitstraling langs bedrijventerrein Voorst (deelgebieden 1, 2 en 3);
- Het traject langs Holtenbroek (deelgebied 4) wordt gekenmerkt door compacte groene grondoplossingen (zowel binnen- als buitendijks) met recreatieve uitstraling. Daar waar ruimte ontbreekt worden constructies toegepast;
- Het noordelijke traject (deelgebied 5) kent een grondoplossing met waar nodig stabiliteitsschermen.

In het activiteitenplan wordt per deeltraject kort weergegeven op welke wijze de dijkversterking wordt uitgevoerd.²⁴ Voorbereidend op de uitvoering van de dijkversterking zijn lokaal enkele saneringen nodig. In deelgebied 5 is onderzoek noodzakelijk naar niet gesprongen explosieven.²⁵

Naast de werkzaamheden ten behoeve van de dijkversterking wordt ook het gemaal Westerveld vervangen. Daarbij wordt dit gemaal tevens vispasseerbaar gemaakt.²⁶

---

²² Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

²³ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), figuur 2.1 op blz. 7. Versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

²⁴ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), blz. 15 tot en met 61. Versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

²⁵ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), figuur 2.58 op blz. 64. Versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

²⁶ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), blz. 70 en 71. Versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

De dijkversterking start in 2022 en duurt drie jaar. Voor de planning zijn de regels voor hoogwaterveiligheid grotendeels bepalend. Er mogen in het hoogwaterseizoen geen werkzaamheden aan primaire waterkeringen plaatsvinden. Het hoogwaterseizoen start 15 oktober en duurt tot 1 april.

Na aanleiding van enkele verduidelijkende vragen is de aanvraag aangepast. De wijzigingen betreffen deels mitigerende maatregelen en deel veranderingen in de soorten, waarvoor ontheffing wordt gevraagd.²⁷

B1.2 Doel van het project

Het doel van het project 'Stadsdijken Zwolle' is de hoogwaterveiligheid voor de bewoners en gebruikers in overeenstemming met de geldende normen te brengen.

B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en de beschermde soorten, zoals opgenomen in tabel 1. Dit overzicht is gebaseerd op de aangegeven wijzigingen in september 2021. De lijst met aangevraagde diersoorten is uitgebreid in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het activiteitenplan.²⁸

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling	a. nesten, b. rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen ²⁹	Opzettelijk verstoren ³⁰	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen ^{31, 32}	Deeltraject waar de soort voorkomt ³³
Otter			X		5b
Bever			X		5b
Waterspitsmuis				X	5b
Bunzing				X	4, 5
Wezel				X	4, 5
Hermelijn				X	4, 5
Egel				X	4, 5
Ransuil	Xb				4d
Grote modderkruiper				X	4, 5
Sierlijke witsnuitlibel		X		X	5a
Beekrombout				X	5a

²⁷ Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-VO1) – ons kenmerk D2021-09-001271, en e-mail van 13 september 2021, ons kenmerk D2021-09-001396.

²⁸ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), blz. 107 tot en met 115. Versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

²⁹ Art. 3.1, tweede lid Wnb.

³⁰ Art. 3.5, tweede lid Wnb.

³¹ Art. 3.5, vierde lid Wnb.

³² Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb.

³³ Zie figuur 2.1, blz. 7 Activiteitenplan, voor ligging deeltrajecten.

B1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 1 september 2021 tot en met 31 december 2025.

B1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Aanvraagformulier d.d. 8 juli 2021 (ons kenmerk D2021-07-001266) met de volgende bijlagen
  - Afbeelding plangebied met deeltrajecten;
  - Dam, B. van, T. van Leeuwen. Natuurtoets Stadsdijken Zwolle. 7 juli 2021. TAUW bv, Deventer (doc. ID 1804499-01692);
  - Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL);
  - Machtiging voor TAUW bv.
- Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-V01), ons kenmerk D2021-09-001271;
- E-mail van 13 september 2021, met wijziging van de aanvraag, ons kenmerk D2021-09-001396;
- E-mail van 28 september 2021 met wijziging aanvraag en aanpassing van het Activiteitenplan, ons kenmerk D2021-09-00523.

Verder zijn de volgende informatiebronnen bij de beoordeling betrokken:

- Scholten-Huizendveld, H., 2021. Soortenbescherming in Overijssel. Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing. Provincie Overijssel, Zwolle;
- Veldman, J., C. Troost, A. Klink, 2021. Brochure Soortenbescherming in Overijssel. Bunzing, egel, hermelijn en wezel. Provincie Overijssel, Zwolle;
- Website Zoogdierverseniging;
- Website SOVON;
- Website Vlinderstichting.

B1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 8 juli 2021 ontvangen. We hebben per e-mail op 8 september enkele verhelderende vragen gesteld.³⁴ Daarop is op 10 september geantwoord.³⁵ Verder is op 13 september per e-mail³⁶ de aanvraag uitgebreid in overeenstemming met de soorten, opgenomen in hoofdstuk 4 van het Activiteitenplan.³⁷ Met de e-mail is de aanvraag voor drie beschermde plantensoorten ingetrokken. De betreffende soorten zijn ter plaatse van het projectgebied en directe omgeving niet aanwezig. Op 28 september is per e-mail de aanvraag gewijzigd. Tevens is er een aangepast activiteitenplan meegestuurd.³⁸ De eerdere wijziging van 13 september is daarbij ingetrokken.

C TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling voor enkele betrokken soorten een vrijstelling. Dit is door u al meegenomen in de uitgevoerde toetsing aan de natuurwet en onze Omgevingsverordening.

---

³⁴ Ons kenmerk D2021-09-000889.

³⁵ Ons kenmerk D2021-09-001271.

³⁶ Ons kenmerk D2021-09-001396.

³⁷ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), blz. 108 tot en met 116. Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

³⁸ Ons kenmerk D2021-09-003523.

C1.1 Werkwijze ecologisch onderzoek

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD).
- Natuurkaart van TAUW (www.tauw.nl/natuurkaart).
- Eerder uitgevoerd ecologisch onderzoek door EcoGroen (Heinen, M.A., 2018. Flora- en faunaonderzoek Stadsdijken, Zwolle, projectcode: 18-194; Schermerhorn & van der Sluis, 2019. Faunaonderzoek Zwolle en Vechterweerd 2017-2018, projectcode: 17-017; van der Sluis, 2020. Aanvullend onderzoek Bever Stadsdijken Zwolle, projectcode: 18-194A).
- Een oriënterend veldbezoek op 16 april 2020, 5 juni 2020, 15 oktober 2020 en 13 november 2020.

C1.2 Effectbeoordeling en staat van instandhouding volgens activiteitenplan

De uitvoering van het project Stadsdijken Zwolle heeft effecten op verschillende beschermde soorten. De meeste werkzaamheden moeten in de kwetsbare periode van de soorten uitgevoerd worden. Dat heeft te maken met het verbod om werkzaamheden aan primaire waterkeringen uit te voeren tijdens de periode met hoogwater. Dat is de periode vanaf 15 oktober tot 1 april.

In deze paragraaf wordt kort per betrokken beschermde soort de effecten weergegeven. Een uitgebreide beschrijving staat in hoofdstuk 3 van het activiteitenplan.³⁹ Per soort wordt ook de staat van instandhouding beschreven volgens de aanvrager. Deze paragraaf houdt de volgorde in hoofdstuk 4 van het activiteitenplan aan.

C1.2.1 Grondgebonden zoogdieren

Otter

In deelgebied 5 zijn op 100 tot 200 m van het projectgebied sporen van de otter aangetroffen op een landtong. Door het recreatieve gebruik van kolken worden voortplantingsplaatsen uitgesloten. Enkele rustplaatsen zijn niet uit te sluiten op rustige plekken. Deze worden echter niet beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden. Het water kan wel als foerageergebied worden gebruikt door zwervende individuen.

In deelgebied 5 worden vier tijdelijke aanlegplaatsen langs de oevers aangelegd.⁴⁰ Het materiaal en materieel wordt voor een belangrijk deel over water aangevoerd. Door de toename van menselijke aanwezigheid tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is verstoring van incidenteel aanwezige otters niet uit te sluiten. Er zijn geen maatregelen mogelijk waarmee overtreding van het verbod op verstoring voorkomen kan worden. Volgens de aanvrager is een ontheffing noodzakelijk van dit verbod.⁴¹

Staat van instandhouding niet aangetast

Deze soort is zich in Nederland aan het uitbreiden. Het leefgebied blijft geschikt voor deze soort, zowel tijdens als na de werkzaamheden. Er worden geen dieren gedood. De werkzaamheden hebben geen negatief effect op de staat van instandhouding.

Bever

In deelgebied 5b is op een oever een beverburcht aangetroffen, verscholen achter riet en wilgen.⁴² De werkzaamheden aan de dijk vinden deels op minder dan 15 m afstand van de burcht plaats. De uitvoering vindt plaats in de kwetsbare periode.

³⁹ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL), vanaf §3.2, blz. 72 tot en met 106. Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁴⁰ Voor de locaties zie figuur 2.63 (blz. 68) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁴¹ Wet natuurbescherming, art. 3.5, tweede lid.

⁴² Voor de locatie zie figuur 3.1 (blz. 77) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

Directe aantasting van de burcht wordt niet verwacht. Het wortelgestel van het wilgenstruweel, waar de burcht onder ligt, blijft intact. Binnen de ecologisch functionele leefomgeving van de burcht is het nodig om op beperkte schaal de begroeiing in september vlak boven de grond af te maaien. Het gaat om een strook van circa 30 m. Dit is een tijdelijke maatregel. De begroeiing moet voor het hoogwaterseizoen weer voldoende begroeid zijn in verband met de erosiebestendigheid. Daarnaast is buitendijks het kappen van zes (oude) wilgen nodig. Langs de oever van de kolk worden geen bomen of struiken verwijderd. Er blijft voldoende potentiële voedselbronnen aanwezig. Aantasting van de ecologisch functionele leefomgeving treedt niet op.

Verstoring van de soort is niet volledig te voorkomen. Er zijn maatregelen nodig om deze tot een minimum te beperken. Overtreding van het verbod op opzettelijk verstoren⁴³ wordt daarmee niet voorkomen. Indirect kan de verstoring leiden tot het tijdelijk of permanent verlaten van de burcht. Dit wordt gezien als overtreding van het verbod op het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaats of rustplaats. Ook hiervoor is ontheffing nodig.

Staat van instandhouding niet aangetast

In het rapport staat beschreven dat de bever in Nederland nog steeds aan een sterke opmars bezig is. De staat van instandhouding is zeer gunstig. Door het treffen van mitigerende maatregelen is de kans op het tijdelijk verlaten van de burcht of het territorium tot een minimum beperkt. Er worden geen dieren gedood. De burcht blijft geschikt voor gebruik door de bever. Een negatief effect op de lokale én landelijke staat van instandhouding is uitgesloten.

Waterspitsmuis

In deelgebied 5b komt de waterspitsmuis voor, met name langs dezelfde oever, waar ook de beverburcht aanwezig is. Ten zuiden van de beverburcht vinden werkzaamheden plaats tot aan de oever van het water over ongeveer 30 m. Deze strook is tevens een klein deel van het leefgebied van de aanwezige populatie waterspitsmuis. De strook met geschikt leefgebied is hier vrij smal.

De territorium van een individu is meestal langgerekt en kan 30 tot 160 m lang zijn. De totale oeverlengte van de kolk is circa 650 m. Door het aanwezige moerassige land, aansluitend aan de oeverzone, is een ruimer gebied dan alleen de oever geschikt leefgebied voor deze soort.⁴⁴

De water spitsmuis leeft buiten de voortplantingsperiode solitair. De voortplantingsperiode loopt van april tot september. Door de werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode uit te voeren wordt het effect op de populatie zo veel mogelijk beperkt. Om het doden van individuen te voorkomen worden maatregelen genomen. Met maatregelen kan overtreding van het verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen niet voorkomen worden. Hiervoor is een ontheffing nodig.⁴⁵

Staat van instandhouding niet aangetast

De aanwezige populatie waterspitsmuis is een geïsoleerde lokale populatie. Door het effect op een relatief klein deel van het leefgebied, de uitvoering buiten de voortplantingsperiode en herstel van leefgebied na uitvoering, is er geen sprake van een negatief effect op deze lokale populatie. Er worden geen dieren gedood.

Steenmarter

De steenmarter komt in alle deelgebieden voor. In deelgebied 2 is deze soort door een cameraval vastgelegd. Binnen de deelgebieden 1, 2 en 3 zijn verblijfplaatsen van deze soort uitgesloten. Hier ontbreken geschikte schuilelementen. De groenstrook wordt mogelijk gebruikt als verbindingroute, waar eventueel ook gejaagd wordt. Er is echter geen sprake van een essentiële strook groen. Het dijklichaam zelf bevat geen schuil- of verblijfplaatsen, doordat het twee keer per jaar wordt gemaaid om een gesloten grasmat te behouden.

---

⁴³ Wet natuurbescherming, art. 3.5, tweede lid.

⁴⁴ Zie figuur 3.6 (blz. 82) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁴⁵ Wet natuurbescherming, art. 3.10, eerste lid onder b.

Een territorium van de steenmarter varieert in grootte van 80 tot 700 hectare. In het territorium heeft een steenmarter veel verschillende schuilplaatsen in bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes. Maar ook in spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. Deze schuilplaatsen worden niet allemaal even frequent gebruikt.⁴⁶ De werkzaamheden leiden tot een beperkte aantasting van het leefgebied. Met name met het verwijderen van takkenhopen en dichte struwelen kan er sprake zijn van het vernietigen van rustplaatsen. Hiervoor wordt ontheffing aangevraagd.⁴⁷ Door buiten de kwetsbare periode geschikt leefgebied binnen de grenzen van het werkterrein ongeschikt te maken wordt het doden van individuen voorkomen.

Staat van instandhouding niet aangetast

Een negatief effect op de lokale staat van instandhouding wordt uitgesloten. Het ongeschikt gemaakt leefgebied van deze soort is beperkt van omvang ten opzichte van het totaal aanwezige leefgebied. De uitvoering daarvan vindt plaats buiten de voortplantingsperiode. In het bestaande leefgebied in de deelgebieden 4 en 5, wordt een kwaliteitsimpuls gerealiseerd. Hier worden tikkenrillen⁴⁸ en takkenhopen aangelegd.

Kleine marterachtigen – bunzing, wezel, hermelijn

Deze soorten komen in deelgebied 4 en 5 voor. Het dijklichaam zelf bevat geen schuil- of verblijfplaatsen, doordat het twee keer per jaar wordt gemaaid om een gesloten grasmat te behouden. Binnen het werkgebied in de deelgebieden liggen wel verschillende groenstructuren die voor deze soorten onderdeel van hun leefgebied vormen. Alle drie de soorten hebben een betrekkelijk groot territorium. Afhankelijk van de soort, het type terrein en het voedselaanbod varieert dat van 1 tot wel 1.000 hectare. Ze gebruiken alle drie holen van andere zoogdieren als voortplantingsplaats en rustplaats. Afhankelijk van de soort gaat het om holen van muizen, mollen, ratten, muskusrat, konijnen, vos, das. De bunzing gebruikt ook takken- en steenhopen, duikers, rommelschuurtjes e.d. als rustplaats. Ze gebruiken verschillende rustplaatsen binnen hun territorium.

De werkzaamheden leiden tot een beperkte aantasting van het leefgebied van deze soorten. Er zijn maatregelen nodig om effecten zo veel mogelijk te voorkomen. Door buiten de kwetsbare periode geschikt leefgebied binnen de grenzen van het werkterrein ongeschikt te maken wordt het doden van individuen voorkomen. Door het gebruik van holen van andere zoogdieren als voortplantings- en rustplaats is het beschadigen en vernielen hiervan niet te voorkomen. Hiervoor is een ontheffing nodig.⁴⁹

Staat van instandhouding niet aangetast

Een negatief effect op de lokale staat van instandhouding wordt uitgesloten. Het ongeschikt gemaakt leefgebied van deze drie soorten is beperkt van omvang ten opzichte van het totaal aanwezige leefgebied. De uitvoering daarvan vindt plaats buiten de voortplantingsperiode. Er worden geen lijnvormige elementen onderbroken of groenstructuren volledig verwijderd. In het bestaande leefgebied, dat niet wordt aangetast, wordt een kwaliteitsimpuls gerealiseerd. Hier worden tikkenrillen en takkenhopen aangelegd.

Egel

Deelgebied 4 en 5 biedt geschikt leefgebied voor de egel. Het dijklichaam zelf bevat geen schuil- of verblijfplaatsen, doordat het twee keer per jaar wordt gemaaid om een gesloten grasmat te behouden. Binnen het werkgebied in de deelgebieden liggen wel verschillende groenstructuren die voor deze soort onderdeel van het leefgebied vormt. De grootte van het territorium verschilt per geslacht en type leefgebied. In bosgebieden kunnen territoria van enkele hectares groot genoeg zijn. In open landschappen kunnen territoria oplopen tot 30 hectare.

“In de zomer slapen egels vaak op de kale grond onder dicht struikgewas, in holtes onder boomwortels, in losse composthopen of konijnenholen. Soms worden slaapnesten gebouwd van losse bladeren. Een nest voor de jongen ligt op een goed verborgen plek zoals in een compost-, takken- of puinhoop.

⁴⁶ <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

⁴⁷ Wet natuurbescherming, art. 3.10, eerste lid onder b.

⁴⁸ Een takkenril is een langgerekte smalle (circa 1 m) opstapeling van takken, meestal tussen opstaande takken/paaltjes in de grond. De lengte ervan is variabel.

⁴⁹ Wet natuurbescherming, art. 3.10, eerste lid onder b.

Winternesten worden meestal in de grond gemaakt, tegen een schutting aan, in een schuur of bijgebouw of in een takken- of composthoop⁵⁰.

Overlap van het werkterrein met schuilelementen en geschikte plekken in hoger opgaand groen en ruigte is in deelgebied 4 beperkt.⁵¹ In deelgebied 5 is er meer overlap met geschikte plekken, maar er is geen sprake van volledige verwijdering van groenstructuren.⁵² Bij werkzaamheden binnen deze groenstructuren is aantasting van verblijfplaatsen niet uit te sluiten. Hiervoor is een ontheffing nodig.⁵³ Om het doden en/of verwonden van individuen te voorkomen moeten werkterreinen, die geschikt zijn voor de egel, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en winterrust ongeschikt gemaakt worden. Door de begroeiing kort te maaien en te houden, aanwezig strooisel en/of andere schuilelementen te verwijderen wordt het gebied ongeschikt voor de egel.

Staat van instandhouding niet aangetast

Een negatief effect op de lokale staat van instandhouding wordt uitgesloten. Het ongeschikt gemaakt leefgebied van de egel is beperkt van omvang ten opzichte van het totaal aanwezige leefgebied. De uitvoering daarvan vindt plaats buiten de kwetsbare periode (voortplanting en winterslaap) plaats. Er worden geen lijnvormige elementen onderbroken of groenstructuren volledig verwijderd. In het bestaande leefgebied, dat niet wordt aangetast, wordt een kwaliteitsimpuls gerealiseerd. Hier worden tikkenrillen en takenhopen aangelegd.

C1.2.2 Vleermuizen

Op twee locaties zijn net buiten het projectgebied vleermuizen waargenomen⁵⁴. Op één locatie is een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis vastgesteld in het onderzoeksgebied. Het gaat om het gebouw van Dimence langs de Pannenkoekendijk. Ter plekke is één invliegend dier waargenomen die weggroep in een spleet onder een betonnen balkonrand.

In het najaar is ook een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen, waardoor in het gebouw vermoedelijk ook een paarverblijfplaats aanwezig is

Bij Wijkboerderij De Klooienberg is tijdens beide najaarsbezoeken een baltsend mannetje waargenomen. Tijdens het vroege ochtendbezoek is bij het naderen van zonsopkomst vastgesteld dat het dier wegvloog in de richting van enkele nieuwbouwappartementencomplexen aan de overzijde van de Klooienberglaan. Van een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis op deze deellocatie is geen sprake.

Er is geen sprake van verstoring van verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied. Voor verstoring door trillingen zijn vleermuizen niet gevoelig. Bovendien doven trillingen via de grond snel uit. Er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.

C1.2.3 Vogels

Huismus

In twee gebouwen op de Klooienberg in deelgebied 4 broeden huismussen. Van directe aantasting van de nesten is geen sprake. Er is ook geen sprake van het aantasten van essentiële groenstructuren voor deze soort. Maatregelen zijn niet nodig. Er is geen sprake van overtreding van verbodsbepalingen.

---

⁵⁰ Tekst van website Zoogdierverseniging, ter verduidelijking van de tekst in het activiteitenplan.

⁵¹ Zie figuur 3.8 (blz. 86) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁵² Zie de figuren 3.9 en 3.10 (blz. 88 en 89) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁵³ Wet natuurbescherming, art. 3.10, eerste lid onder b.

⁵⁴ Zie figuur op blz. 91 - aangepaste versie van 28 september 2021, in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

Gierzwaluw

In dezelfde gebouwen op de Klooienberg broeden ook gierzwaluwen. Verwacht wordt dat het plaatsen van damwanden, vlak voor een deel van een gebouw, een obstakel vormt voor af- en aanvliegende gierzwaluwen. Om problemen voor deze soort te voorkomen worden maatregelen genomen. De damwanden worden of in de eerste helft van april geplaatst of in augustus-september. Door de werkzaamheden in een van deze periodes uit te voeren wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen.

Ransuil

In deelgebied 4, bij jachthaven De Hanze, zijn roestplaatsen (= slaapplekken) van de ransuil aanwezig. Het gaat om verschillende bomen op en rond het haventerrein. Er zitten jaarlijks tientallen ransuilen die diverse bomen op en rond het haventerrein als slaapplek gebruiken. Tijdens veldonderzoek is dit voor acht bomen met zekerheid vastgesteld.⁵⁵ Er worden meer bomen gebruikt dan tijdens de veldbezoeken is waargenomen. Twee bomen bevinden zich binnen de grenzen van het werkgebied. Deze worden verwijderd. Hiervoor moet een ontheffing worden aangevraagd, omdat provincie Overijssel aan een roestplek dezelfde bescherming toekent als aan een nestplaats.⁵⁶ Roestplaatsen worden verlaten bij verstoring daarvan. Het verwijderen van bomen vindt daarom plaats in de periode dat de ransuilen afwezig zijn. Op die wijze is behoud van de roestplaatsen in de overige bomen geborgd.

Staat van instandhouding niet aangetast

Er blijven voldoende bomen over die dekking bieden en in voorgaande jaren ook gebruikt zijn als roestplaats. Een negatief effect op de staat van instandhouding van de populatie ransuilen is met zekerheid uitgesloten.

Ooievaar

In deelgebied 4, ter hoogte van de zuidkant van de jachthaven, is een ooievaarsnest aanwezig in een getopte populier. De boom met het nest blijft behouden. In de directe omgeving van deze populier worden bomen gekapt. Ook is grondverzet ten behoeve van het versterken van de dijk nodig. In het buitentalud van de dijk worden damwanden aangebracht. Door het nemen van maatregelen wordt verstoring het gebruik van het ooievaarsnest voorkomen. Daarmee wordt overtreding van verbodsbepalingen voorkomen.

C1.2.4 Overige soorten

Grote modderkruiper

De aanwezigheid van deze soort kan in deelgebied 4 en 5 niet in alle wateren uitgesloten worden. Op enkele locaties voldoet een waterpartij niet als geschikt leefgebied.⁵⁷ In de oevers van enkele kolken in deelgebied 5 worden stabilisatieschermen door damwanden aangebracht. Hierbij is het nodig om dikke sliblagen eerst te verwijderen, om de damwanden op exact de juiste plek te plaatsen⁵⁸. Zowel voor het aanbrengen van de damwanden als het verwijderen van de sliblagen zijn mitigerende maatregelen nodig. Deze voorkomen niet het vertreden van verbodsbepalingen.⁵⁹ Er is een ontheffing nodig.

Staat van instandhouding niet aangetast

---

⁵⁵ Zie figuur 3.11 (blz. 92) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TA UW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁵⁶ Wet natuurbescherming, art. 3.1, tweede lid en uitleg in Scholten-Huizendveld, H., 2021. Soortenbescherming in Overijssel. Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing kleine marterachtigen en egel. Provincie Overijssel, Zwolle.

⁵⁷ Zie blz. 105, eerste en tweede alinea in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TA UW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁵⁸ Zie antwoord op vraag 6 in Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TA UW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-V01), ons kenmerk D2021-09-001271.

⁵⁹ Wet natuurbescherming, art. 3.10, eerste lid, sub b.

Een negatief effect op (het leefgebied van) grote modderkruiper is uitgesloten. Er zijn wel mitigerende maatregelen nodig. Een negatief effect op de lokale en landelijke staat van instandhouding is uitgesloten.

Sierlijke witsnuitlibel en Beekrombout

Deze soort zijn in deelgebied 5A binnendijks waargenomen in een kolk en de dijksloot ten noorden van die kolk.

De Sierlijke witsnuitlibel is een soort van verschillende typen stilstaand helder water met veel onderwaterplanten. De soort heeft een voorkeur voor plekken met beschutting door bos of een hoge oeverbegroeiing met riet en/of lisdodde. De larven overwinteren meestal 2 jaar, voordat ze het water verlaten (het uitsluipen). Het uitsluipen gebeurt van half mei tot begin juli, met een piek in de eerste helft van juni.

De Beekrombout komt in verschillende typen stromende wateren voor. Belangrijk is de aanwezigheid van zuurstofrijk water en onbegroeide zandige oevers. Voor deze soort is de waterkwaliteit belangrijker dan de structuur van de oevervegetatie. De larven overwinteren 2 tot 4 jaar, voordat ze het water verlaten. Het uitsluipen vindt plaats vanaf eind april tot begin juni, met een piek in midden mei.

In een klein deel van de oever van de kolk wordt gewerkt.⁶⁰ Er wordt ter hoogte van de kolk zowel binnendijks als buitendijks een stabiliteitscherm aangebracht. Onderdeel van de algemene voorbereidende werkzaamheden is het tijdelijk ongeschikt maken van een 5 m brede strook, parallel aan het werkterrein. Daarmee wordt voorkomen dat allerlei beschermde soorten, zoals broedvogels, zich gaan vestigen. Binnen die strook van 5 m wordt ook oevervegetatie verwijderd langs de kolk. Er worden maatregelen genomen. Deze voorkomen het overtreden van verbodsbepalingen niet.⁶¹ Hiervoor is een ontheffing nodig.

Staat van instandhouding niet aangetast

Sierlijke witsnuitlibel is een zeer zeldzame soort⁶² maar wordt sinds 2010 – 2011 weer waargenomen. De laatste jaren is deze soort sterk toegenomen. Het toekomstperspectief voor de soort lijkt dus gunstig. Gezien de status als zeldzaamheid is het voor zowel de lokale als landelijke staat van instandhouding van belang om negatieve effecten te voorkomen. Uit de toetsing en dit activiteitenplan blijkt dat en met in acht neming van de voorgenomen maatregelen treden met zekerheid geen negatief effect op de lokale populatie op. Beekrombout is zeldzaam.⁶³ Omdat beekrombout in dezelfde waterpartij voorkomt als sierlijke witsnuitlibel, en er bij de voorgenomen mitigerende maatregelen ook rekening met (de ecologie van) beekrombout is gehouden, is een negatief effect op de lokale staat van instandhouding ook uitgesloten.

C1.3 Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of minimaliseren

In hoofdstuk 4 van het activiteitenplan worden de voorgenomen mitigerende maatregelen beschreven.⁶⁴ De maatregelen voor de beschermde planten vervallen.⁶⁵ De genoemde soorten komen niet voor, zodat maatregelen daarvoor niet nodig zijn.⁶⁶

In deze paragraaf gaan we in op de voorgestelde mitigerende maatregelen, voor zover dat noodzakelijk is om deze anders dan weergegeven in hoofdstuk 4 vast te leggen in voorschriften. We nemen een

⁶⁰ Zie figuur 3.20 (blz. 104) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL).). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁶¹ Wet natuurbescherming, art. 3.5, tweede en derde lid en art. 3.10, eerste lid, sub b.

⁶² Noot: Besluit vaststelling geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna, Staatscourant 2015, nr. 36471. Betreft de meest recente Nederlandse Rode lijst libellen. Hierop staat de soort in de categorie 'verdwenen uit Nederland'. Dit is gebaseerd op het 'Basisrapport Rode Lijst Libellen volgens Nederlandse en IUCN-criteria' van de Vlinderstichting uit 2011.

⁶³ Noot: op dezelfde Nederlandse Rode lijst libellen staat de beekrombout in de categorie 'bedreigd'.

⁶⁴ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Blz. 108 tot en met 115.). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁶⁵ Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Paragraaf 4.1 op blz. 108.). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

⁶⁶ Zie antwoord op vraag 1 in Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-VO1), ons kenmerk D2021-09-001271.

algemeen voorschrift op dat de weergegeven maatregelen qua planning (hoofdstuk 3 activiteitenplan) en mitigerende maatregelen (hoofdstuk 4) moeten worden uitgevoerd, voor zover dat niet in strijd is met de overige voorschriften (voorschrift 8). Daarnaast moeten zowel de maatregelen qua planning als de mitigerende maatregelen overzichtelijk worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol (voorschrift 9). Dat protocol moet bij alle betrokken uitvoerders zodanig duidelijk zijn dat zij uitvoering daaraan kunnen geven. Het vastleggen in een voorschrift waarborgt de uitvoering in overeenstemming met de uitgangspunten in het activiteitenplan.

Daarnaast staat hier een inhoudelijke reactie op maatregelen als daar aanleiding voor is.

Algemene maatregelen

Naast de soortspecifieke maatregelen zijn er ook algemene maatregelen. De algemene maatregelen zijn gericht op het voorkomen van verbodsovertredingen voor beschermde soorten in het algemeen.

In het algemeen geldt dat de werkstroken ongeschikt worden gemaakt als leefgebied voor beschermde soorten. Dat wordt in het najaar, voorafgaand aan de werkzaamheden in een deelgebied, uitgevoerd. Deze maatregel houdt in dat alle begroeiing binnen het projectgebied wordt verwijderd (struiken en bomen) en overige vegetatie kort wordt gemaaid en kort gehouden totdat de werkzaamheden in het betreffende deelgebied zijn afgerond.

Door alle schuil- en dekkingsmogelijkheden te verwijderen zijn de betreffende gebiedsdelen niet aantrekkelijk voor diersoorten. Het is een effectieve maatregel om te voorkomen dat er vogels gaan broeden en andere diersoorten tijdens werkzaamheden worden verwond of gedood. Het najaar is voor alle verwachte soorten het minst kwetsbaar. Voorwaarde is wel dat dit niet wordt uitgevoerd in een koude periode met nachtvorst. Dit leggen we vast in een voorschrift (voorschrift 11). Door het algemene karakter van de maatregel moet rekening worden gehouden met alle mogelijk voorkomende soorten. Kleine grondgebonden zoogdieren, met name insectenetters zoals spitsmuizen, hebben onder normale omstandigheden in de winter al moeite om voldoende eten te vinden. Bij vorst wordt dit nog lastiger, doordat er dan nauwelijks insecten nog actief zijn. Extra stress door aantasting van het leefgebied in zo'n periode moet voorkomen worden. Dat kan tot extra sterfte bij deze soorten leiden.

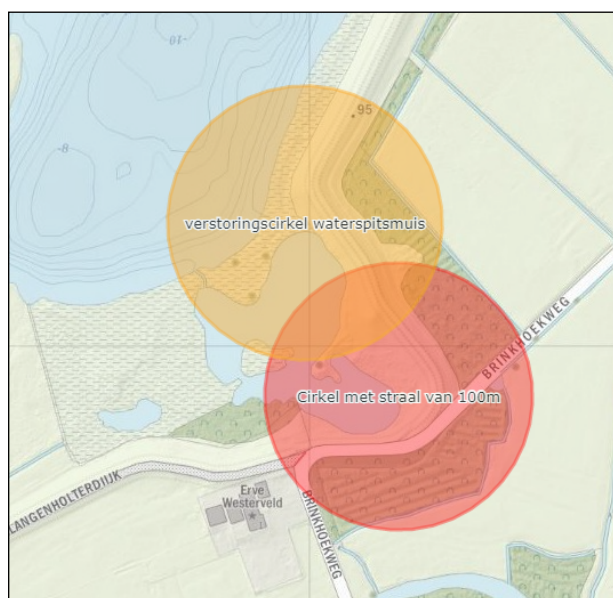
Bij het verwijderen van struiken, ruigte en riet wordt de rijsnelheid aangepast om dieren de kans te geven om te vluchten. In de beschrijving wordt aangegeven dat de snelheid dan stapvoets is. Stapvoets wordt nader omschreven als maximaal 10 km per uur. Dat is naar onze mening echter een te hoge snelheid. Alleen grotere zoogdieren zijn dan in staat om voor het voertuig uit te vluchten. Een egel bijvoorbeeld beweegt zich normaal met een gemiddelde snelheid van 0,18 m per uur (3 m per minuut). In uitzonderlijke gevallen halen ze een topsnelheid van zo'n 7 km per uur. Maar dat houden ze maar kort vol. En meestal rollen ze zich op bij dreigende situaties. Gezien het doel van de lage snelheid moet 'stapvoets' in dit geval maximaal een snelheid van 5 km per uur zijn. Om onduidelijkheid te voorkomen is dit vastgelegd in voorschrift 12. Aanvullend nemen we een voorschrift op dat een ecologische deskundige voor de machine uitloopt om aanwezige beschermde soorten te verjagen of te verplaatsen buiten het werkgebied (voorschrift 13).

Soortspecifieke maatregelen

Bever

Een van de maatregelen gaat over begeleiding van een ecologisch deskundige. Volgens de beschrijving vinden werkzaamheden binnen 10 tot 20 m afstand van de burcht onder ecologische begeleiding plaats. Dat is onvoldoende begeleiding. Zowel ten behoeve van bever als ten behoeve van alle (potentieel) aanwezige beschermde soorten, vooral in de deelgebieden 4 en 5, is ecologische begeleiding bij alle werkzaamheden noodzakelijk. Zowel bij de uitvoering van de mitigerende maatregelen als bij de dijkversterkingsmaatregelen. Een ecologisch deskundige kan bij onverwachte situaties, waarbij beschermde soorten zijn betrokken, direct ingrijpen om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Een uitvoerder van de werkzaamheden is daar niet op gefocust. Dit is vastgelegd in de algemene voorschriften (voorschrift 6). De ecologisch deskundige moet tevens een logboek bijhouden waarin o.a. voorkomende knelpunten worden beschreven en de wijze van oplossen daarvan (voorschrift 7).

De maatregel om binnen 100 m afstand van de burcht damwanden te duwen in plaats van trillen is bedoeld om verstoring van de beverburcht zoveel mogelijk te voorkomen. Daarbij is deze afstand uit voorzorg op 100 m gezet. Om misverstanden te voorkomen nemen we deze maatregel op als voorschrift 14. Daarbij voegen we onderstaande afbeelding toe ter verduidelijking. De rode cirkel geeft de verstoringzone van 100 m rondom de beverburcht weer.

Figuur 2 verstoringzone beverburcht (rood) en waterspitsmuis (oranje), waarbinnen damwanden worden gedrukt

Waterspitsmuis

De maatregelen voor de waterspitsmuis bestaat alleen uit het tijdelijk ongeschikt maken van een deel van het leefgebied. Het gaat daarbij om het kort houden van de vegetatie. De werkzaamheden worden handmatig uitgevoerd. De beschreven maatregel is aangevuld in een notitie⁶⁷ n.a.v. enkele vragen vanuit ons. Met de aanvulling wordt voorkomen dat aanwezige dieren worden verwond of gedood. Voor de duidelijkheid nemen we deze maatregelen op in voorschriften 16 en 17.

We missen maatregelen om te voorkomen dat deze soorten zich letterlijk doodschrikken. Het is bekend dat deze muizensoort door plotselinge harde geluiden zich kunnen doodschrikken.⁶⁸ In hoeverre zij reageren op het intrillen van damwanden is niet duidelijk. Het gaat hier om een lokale populatie. Het leefgebied bestaat een moeraszone rondom de kolk.⁶⁹ Uit voorzorg, om te voorkomen dat dieren sterven, moeten de damwanden rondom deze kolk worden gedrukt i.p.v. getrild. Het gaat daarbij om de zone binnen zowel de rode als de oranje cirkel in figuur 2. We leggen dit vast in voorschrift 15

Ransuil

Maatregelen ten behoeve van de ransuil zijn beperkt. Er gaan twee bomen verloren die onderdeel zijn van een roestplek, waar jaarlijks tientallen ransuilen samen overwinteren. In die periode vinden geen werkzaamheden plaats. De enige maatregel is gericht op de periode waarin de twee bomen het beste gekapt kunnen worden.

De te kappen bomen zijn een dichte hulst en een meidoorn, begroeid met klimop. De overblijvende bomen zijn allemaal loofbomen. Daarnaast is een spar in een tuin jaarlijks als roestboom in gebruik.

⁶⁷ Antwoord 4 (blz. 3) in Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TA UW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-VO1), ons kenmerk D2021-09-001271.

⁶⁸ <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/waterspitsmuis>.

⁶⁹ Zie figuur 3.6 (blz. 82) in Leeuwen, T. van, B. van Dam. Activiteitenplan soortenbescherming Stadsdijken Zwolle. 6 juli 2021. TA UW bv, Utrecht (kenmerk R004-1273406TVL-V01-mfv-NL). Gewijzigde versie van 28 september 2021. Ons kenmerk D2021-09-00523.

Het activiteitenplan gaat er vanuit dat het verlies van twee bomen geen invloed heeft op de functie als roestplek. Er blijven voldoende bomen staan waarvan bewezen is, dat die ook in gebruik zijn door ransuilen. Daarbij is niet onderkend dat ransuilen vanaf augustus eerst gemeenschappelijk slapen in loofbomen, zolang er nog wat blad aan de boom zit. De echte winterroest valt in de periode oktober tot maart. Als de loofbomen kaal zijn verhuizen de ransuilen naar bomen die meer dekking bieden. Bij voorkeur slapen ze in de winter in naaldbomen en andere groenblijvende bomen, zoals hulst. Ook bomen, begroeid met klimop, worden wel gebruikt. De beschutting van groenblijvende bomen is noodzakelijk om zich te beschermen tegen vijanden, zoals de havik.

Door nu juist de bomen te verwijderen die de meeste beschutting bieden wordt de functie als winterslaapplaats aangetast. De spar in de tuin blijft als enige nog over als geschikte slaapplek in de winter. Er is geen compensatie voorgesteld voor het verlies van de twee bomen die in de winter nog beschutting bieden. Het gebied ten zuiden en noorden van deze roestlocatie is parkachtig ingericht. Hier zijn meerdere bomen geschikt als alternatieve roestplek.

De periode waarin de bomen worden verwijderd ligt voor de echte winterroest, namelijk augustus - september. Mogelijk zijn dan al groepjes ransuilen aanwezig. Het activiteitenplan geeft dan aan dat de vogels moeten worden verjaagd. Actief verjagen is overbodig en veroorzaakt onnodige onrust. Aan het begin van de avond verlaten de vogels de bomen om te jagen. Door dat tijdstip af te wachten kunnen de bomen zonder actief verjagen worden geveld. We leggen dit vast in voorschrift 18.

Grote modderkruiper

Om damwanden nauwkeurig te kunnen plaatsen is het nodig om de aanwezige sliblaag te verwijderen. Oorspronkelijk werd aangegeven dat dit slib buiten de invloedssfeer van het werk in hetzelfde watersysteem wordt terug gebracht. Het terugbrengen van slib in het water zorgt voor veel opwerveling van dat slib in het water. Hierdoor komen extra voedingsstoffen vrij. De effecten hierin beïnvloeden de waterkwaliteit. Als dit in het zelfde water gebeurt, waar ook twee beschermde libellensoorten als larve aanwezig zijn, dan kan dat negatieve effecten hebben op die soorten.

In de notitie met beantwoording van enkele vragen is de maatregelen veranderd.⁷⁰ Het slib wordt op de kant gedeponeed en direct gecontroleerd op aanwezigheid van grote modderkruipers of andere diersoorten. De dieren worden buiten het bereik van de werkzaamheden in het water terug gezet. Om onduidelijkheid over de te nemen maatregelen leggen we deze werkwijze vast in voorschrift 19.

Sierlijke witsnuitlibel en beekrombout

Volgens de tekst komen beide soorten in dezelfde kolk en aangrenzende watergang voor. Het gaat om de binnendijkse kolk, ter hoogte van de Westerveldse kolk. In het hoofdstuk 4 van het activiteitenplan worden deze soorten afzonderlijk behandeld. De periode, waarin de larven uit het water komen om zich te ontwikkelen als volwassen libel verschilt. Er worden twee periodes genoemd, waarin geen werkzaamheden aan de oever van de kolk mogen plaatsvinden om het uitsluipen niet te verstoren. Aangezien het om dezelfde kolk gaat is er sprake van een periode vanaf eind april tot begin juli. Om dit te concretiseren nemen we een voorschrift op dat vanaf 20 april tot 11 juli aan de oever van de kolk geen werkzaamheden uitgevoerd mogen worden (voorschrift 20).

C1.4 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van het project Stadsdijken leiden tot voor verschillende soorten tot overtreding van verbodsbepalingen. Ondanks maatregelen voorkomt dit niet in alle gevallen dat de overtreding niet plaatsvindt. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

Voor de otter en de gierzwaluw is naar ons oordeel geen ontheffing nodig. De otter is een nachttactief dier. Het wordt pas in de schemering actief. Mogelijk dat incidenteel een dier overdag ligt te zonnen, maar de rustplekken worden niet verstoord door de werkzaamheden. De geschikte rustplekken liggen grotendeel meer dan 100 m verwijderd van de werkzaamheden aan land. De vaarbewegingen voor aan

---

⁷⁰ Zie antwoord op vraag 6 (blz. 4) in Leeuwen, T. van, R. Korfage. Notitie – Beantwoording van vragen soortenbescherming Wnb voor project Stadsdijken Zwolle (SDZ), 10 september 2021. TAUW bv, Utrecht (kenmerk N001-1269696TVL-VO1), ons kenmerk D2021-09-001271.

en afvoer van materiaal en/of materieel leiden niet tot extra verstoring ten opzichte van het recreatief varen in de kolk. Daarnaast geldt voor deelgebied 5 dat de werkzaamheden bij daglicht worden uitgevoerd.

Bij de gierzwaluw voorkomen de maatregelen dat de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen.

C1.5 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

De doelstelling van het project is de hoogwaterveiligheid in overeenstemming met de geldende normen uit de Waterwet te brengen. Om deze doelstelling te bereiken is gekozen voor een alternatief met een minimaal ruimtebeslag en zonder hele grote gevolgen voor de omgeving. In een MER zijn kansrijke alternatieven afgewogen. Er is geen alternatieve methode die eenzelfde mate van waterveiligheid bewerkstelligd met minder negatieve of gunstigere effecten voor de omgeving.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden is gezocht naar een mogelijkheid om beschermde soorten zo veel mogelijk te ontzien. De uitvoeringsperiode wordt ingeperkt door het hoogwaterseizoen (vanaf 15 oktober tot en met 15 april). In die periode mag er niet aan de primaire waterkering worden gewerkt. De werkwijze is aangepast aan de aanwezigheid van beschermde soorten. Zo worden damwanden op enkele plekken gedrukt in plaats van getrild. Daarnaast is in de planning zo aangepast dat lokaal werkzaamheden voor of direct na de kwetsbare periode worden uitgevoerd.

Er zijn geen alternatieven mogelijk om de overblijvende overtredingen van verbodsbepalingen te voorkomen.

C1.6 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid en in het algemeen belang.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond. Dit project wordt uitgevoerd in het kader van waterveiligheid. Het is onderdeel van het uitvoeringsprogramma van Rijkswaterstaat en de Unie van Waterschappen. Dat programma waarborgt de waterveiligheid van Nederland. Een groot deel van het traject Stadsdijken Zwolle voldoet niet aan de vastgelegde veiligheidsnorm in de Waterwet. Deze zwakke plek vormt een gevaar voor de openbare veiligheid, omdat een eventuele dijkdoorbraak grote gevolgen heeft voor het openbare leven in Zwolle en het omliggende gebied.

C1.7 Beoordeling gunstige staat van instandhouding

In paragraaf C1.2 is de beoordeling van de invloed op de staat van instandhouding op de populaties van de verschillende diersoorten beschreven. In nagenoeg alle gevallen zijn wij het eens met die beoordeling. Door (mitigerende) maatregelen wordt de invloed op soorten zo veel mogelijk weggenomen.

De invloed op de waterspitsmuis is niet goed te voorspellen. Er is een lokale populatie aanwezig. Aan twee kanten van die populatie worden werkzaamheden uitgevoerd. De soort is gevoelig voor verstoring door plotselinge harde geluiden. Door voor te schrijven dat de aan te brengen damwanden daar gedrukt moeten worden is al het mogelijke gedaan om effecten weg te nemen. Het leefgebied blijft verder behouden. De staat van instandhouding wordt ook voor deze soort niet aangetast.

C1.8 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb⁷¹ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

---

⁷¹ Art. 1.10, derde lid Wnb

C1.9 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb⁷². De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D SLOTCONCLUSIE

De ontheffing van de verbodsbepalingen om strikt beschermde diersoorten te verstoren en/of om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (opzettelijk) te beschadigen of te vernielen⁷³ kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

---

⁷² Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

⁷³ Art. 3.5, vierde lid en art. 3.10 lid sub b Wnb

Bijlage 3: afbeelding projectgebied

Overzicht van het projectgebied en de verschillende deeltrajecten:

